

БЕКІТЕМІН

Басқарма мүшесі – ғылыми жұмыс
жөніндегі проректор

Б.С. Есенгельдин

«02»

09

2023 ж.

"Мектеп ортасының киберқауіпсіздігі" тақырыбы бойынша балалар, ата-аналар және мұғалімдер арасында сауалнама жүргізуге арналған материалдар

Оқушыларға арналған сауалнама

Құрметті досым! Сауалнаманың мақсаты - компьютерге, ақпараттық қауіпсіздік мәселелеріне деген көзқарасыңды зерттеу.

1. **Нешінші сыныпта оқитыныңды жаз?** _____
2. **Сен мектепте интернетті пайдаланасың ба?** (бірнеше жауап нұсқалары болуы мүмкін)
а) иә б) жоқ в) сирек
3. **Үйде интернет желісіне қосылған компьютер бар ма?**
а) иә б) жоқ в) бар, тек ата-аналарға арналған
4. **Компьютерде күніне қанша уақыт өткізесің?**
а) бір сағаттан аз б) 1-3 сағат в) 3 сағаттан артық
5. **Сенің ойыңша, компьютерде үздіксіз жұмыс қанша уақытқа созылуы мүмкін?**
а) 15 минут б) 20 минут в) 30 минут г) бір сағаттан артық д) қалағанынша
6. **Интернетте әдетте сен:** (сен қызығушылықтарыңды көрсететін бірнеше жауап нұсқалары болуы мүмкін)
а) оқу үшін ақпарат іздейсің, қашықтықтан оқисың, емтиханға дайындаласың
б) электрондық поштаны пайдаланасың
в) Интернет-олимпиадаларға, конкурстарға қатысасың
г) әлеуметтік желілерде (Instagram, V Kontakte, Tik Tok және басқалар) сөйлесесің
д) достарыңмен мессенджер (Whatsapp, Telegram, Viber және т. б.) арқылы сөйлесесің
е) елдегі және әлемдегі соңғы жаңалықтарды білесің
ж) өз сайтыңды, виртуалды күнделік (блог) жүргізесің
з) музыканы, фильмдерді, фотосуреттерді жүктеп аласың
и) онлайн ойындар ойнайсың
к) интернет-теледидарды қарайсың
л) интернет-акцияларға, дауыс беруге, т. б. қатысасың.
м) сатып алулар жасайсың, қызметтерге ақы төлейсің (телефон, интернет, т. б.)
н) ата-аналар көруге тыйым салатын сайттарды қарайсың
7. **Ата-ана бақылауын, интернеттің мазмұнын іріктейтін бағдарламаларды білесің бе?**
а) иә, бұл балаларға арналған браузер б) иә, бұл ойын в) иә, бұл әлеуметтік желім г) білмеймін
8. **Әлеуметтік желілерде тіркелу кезінде шынайы немесе жалған атауды қолданасың ба; жеке деректерді атайсың ба?**
а) иә, шынайы деректер б) жоқ, аты мен деректері ойдан шығарылған в) әр кезде әрқалай
9. **Интернетте бейтаныс адамдармен ақпарат бөлісесің бе?** (бірнеше жауап нұсқалары мүмкін)
а) отбасым туралы б) өз мектебім туралы в) мекен-жайы мен телефоным туралы г) жоқ, бөліспеймін

10. Бейтаныс адамдардан "достарға (друзья)" тіркелу туралы ұсыныс келгенде не істейсің?

- а) ақпаратты жоямын
- б) "достарға" қосамын
- в) алдымен олар туралы бірдеңе білуге тырысамын
- г) басқа

11. Интернеттегі қауіпсіз мінез-құлық ережелерімен таныссың ба?

- а) иә, мектепте таныстырды
- б) иә, ата-анам айтты
- в) иә, Интернеттегі арнайы сайттарда оқыдым
- г) ешқандай ережелер жоқ, Интернет-бұл бәрін жасай алатын бос кеңістік

12. Ата-анаң сені интернеттегі әрекеттеріңді бақылайды ма?

- а) иә, олар интернетке тек олардың қатысуымен кіруге рұқсат береді
- б) иә, арнайы бағдарламалар орнатылды
- в) иә, кіру және жүктеу журналын тексереді
- г) жоқ, олар маған сенеді
- д) жоқ, бақыламайды

Құпия сөздердің қайсысы сенімді?

- о Alex2001
- о 19032001
- о 12345678
- о Vbif20h_jvfjd01#

Төмендегілердің қайсысын электрондық пошта арқылы хабарлауға болады?

- о Досымның суреттерін
- о Тіркелгеніңді анықтау кезінде қолданылатын арнайы құпия сұрақтарға құпия сөздер (жауаптар)

- о PIN-кодтар
- о Банктік шот (несие карта) нөмірлері
- о Мұғалімге реферат

Белгісіз жіберушінің хатына қашан сенуге болады?

- о Жіберуші сіздің достарыңызға сілтеме жасайды
- о Жіберуші беделді компанияның логотипін пайдаланады
- о Олар сізге аты-жөніңіз бойынша жүгінеді
- о Белгісіз жіберушінің хатына ешқашан сенуге болмайды

Егер сізге лотереяда ұтып алғаныңыз туралы хат келсе не істейсіз?

- о Электрондық поштадағы сілтемеге өтемін, өйткені ақпарат шын болуы мүмкін
- о Оны жоямын және жіберушіні бұғаттап тастаймын
- о Жауап ретінде алаяқтарға ашық хат жазамын
- о Жіберушіге телефон арқылы хабарласамын

Электрондық поштаны бұзудан қорғауға не көмектеседі?

- о Әр түрлі аккаунттардан әртүрлі құпия сөздерді жасау
- о Электрондық пошта мекенжайын мезгіл-мезгіл өзгертіп отыру, провайдерлерді өзгерту
- о Бейтаныс және күдікті мекен-жайлардан хабарламалар ашпау
- о Құпия сөзіңізді ешкімге бермеу

МАЗАСЫЗДЫҚТЫ АНЫҚТАУ БӨЛІМІ

Әрбір мәлімдемені мұқият оқып шық және саған ең дұрыс немесе сәйкес келетін жауап нұсқаларының бірін таңда. Жауап нұсқалары:

0-жағдай мүлдем жағымсыз болып көрінбейді.

1-жағдай аздап алаңдатады.

2-жағдай өте жағымсыз және алаңдаушылық туғызады, сондықтан оны болдырмауға болады.

3-жағдай өте жағымсыз және қатты алаңдаушылық, қорқыныш тудырады.

4-жағдай өте жағымсыз, оны жеңу мүмкін емес, өте қатты алаңдаушылық, өте қатты қорқыныш тудырады.

Таңдалған жауапқа сәйкес келетін санды қасына қой.

Әдістеме мәтіні

№ және тест сұрақтары	Жауап 1
1. Тақтаға шығып жауап бергенде	
2. Бейтаныс адамдардың үйіне барғанда	
3. Жарыстарға, конкурстарға, олимпиадаларға қатықанда	
4. Мектеп директорымен сөйлескенде	
5. Болашағым туралы ойлағанда	
6. Мұғалім сабақ сұрау үшін журналға қарағанда	
7. Сен сынға ұшыраған жағдайда, бірдеңе үшін сөгіс алғанда	
8. Бірдеңе жасаған кезде саған қарғанда (жұмыс кезінде сені бақылағанда, мәселені шешкенде)	
9. Бақылау жұмысын жазғанда	
10. Бақылау жұмысынан кейін мұғалім бағаларды айтқанда	
11. Саған назар аудармаған кезде	
12. Сен жетістікке жете алмағанда	
13. Ата-аналар жиналысынан кейін ата-ананды күткенде	
14. Сен сәтсіздікке ұшырағанда	
15. Артыңда күлкі естігенде	
16. Сен мектепте емтихан тапсырғанда	
17. Саған ашуланғанда (себебі белгісіз)	
18. Үлкен аудитория алдында сөйлегенде	
19. Алда маңызды, шешуші іс тұр	
20. Мұғалімнің түсіндірмелерін түсінбегенде	
21. Сенімен келіспегенде, саған қайшы келгенде	
22. Өзіңді басқалармен салыстырғанда	
23. Сенің қабілеттеріңді тексергенде	
24. Олар саған кішкентай сияқты қарағанда	
25. Сабақта мұғалім саған күтпеген жерден сұрақ қойғанда	
26. Сен адамдардың қасына жақындаған кезде үнсіз қалғанда	
27. Сенің жұмысың бағаланбағанда	
28. Өз жұмыстарың туралы ойлағанда	
29. Өзің үшін шешім қабылдаған кезде	
30. Үй тапсырмасын жасай алмағанда	

АТА-АНАЛАРҒА САУАЛНАМА

Құрметті ата-аналар! Бұл сауалнаманың мақсаты - компьютерге деген көзқарасты, балаларыңыздың ақпараттық қауіпсіздігі мәселелерін зерттеу болып табылады.

1. Үйде Интернет желісіне қосылған компьютер бар ма?

- а) иә, бар
- б) жоқ
- в) жоқ, бірақ болады

2. Компьютерді қандай мақсатта пайдаланасыз? (бірнеше жауап нұсқалары мүмкін)

- а) сөйлесу
- б) жұмыс
- в) ойындар
- г) интернет арқылы қызметтерді төлеу
- д) басқа

3. Сіздің балаңыз қай жастан бастап компьютерге тіркелген?

- а) мектепке дейінгі жастан бастап
- б) бастауыш сыныптардан
- в) 5-8 сыныптан
- г) жоғары сыныптан

4. Сіздің балаңыз қандай бағдарламаларды игерді, қандай сайттарға кіреді? (бірнеше жауап нұсқалары мүмкін)

- а) білмеймін
- б) музыка тыңдау, аудиокітап
- в) ақпарат іздеу
- г) интернетте мәтін теру
- д) графикалық редактор
- е) достарыммен сөйлесу
- ж) компьютерлік ойындар

5. Сіздің балаңыз Интернеттің көмегімен презентация, баяндама, хабарлама дайындауға мәжбүр болды ма?

- а) иә
- б) жоқ
- в) білмеймін

6. Үйдегі компьютерлерде кез - келген веб-сайтқа кіруді шектейтін бағдарламалар бар ма?

- а) иә
- б) жоқ

7. Сіздің балаңыз күн сайын компьютерде қанша уақыт өткізеді?

- а) бір сағаттан кем
- б) 1-3 сағат
- в) үш сағаттан аса

8. Сіз баланың жасына сәйкес компьютерде жұмыс істеуге уақыт шектеулерін қойдыңыз ба?

- а) иә
- б) жоқ
- в) бұл туралы ойлаған жоқпыз

9. Сіз балаңыздың компьютермен жұмыс істегеннен кейін ауырынуға шағымданып, ашуланшақ, немқұрайлы, мазасыз болғанын байқадыңыз ба?

- а) иә
- б) жоқ
- в) мән берген жоқпыз

10. Сіздің балаңыз интернеттегі қауіпсіз мінез құлық ережелерімен таныс па?

- а) иә, мектепте айтылды
- б) иә, үйде талқылады
- в) иә, Интернеттегі арнайы сайттардан оқыды
- г) ешқандай ереже жоқ, Интернет-бұл бәрін жасай алатын бос кеңістік

11. Сіздің ойыңызша, балаңыз компьютерде қауіпсіз жұмыс істеу ережелерімен таныс па және оны орындайды ма?

- а) иә
- б) жоқ
- в) білмеймін

12. Сіз балаңызбен Интернет қауіпсіздігі туралы сөйлесесіз бе?

- а) иә
- б) жоқ

13. Балаңыз қандай сайттарды қолданады?

- а) білім беру
- б) әлеуметтік желі
- в) әртүрлі

14. Балаңыздың сайттарға кіруін қалай бақылайсыз?

- а) модемді тығып қоясыз
- б) күнделікті интернет (браузер) «тарихын» тексересіз
- в) айналадағы достарына қарайсыз

15. Сіз киберқауіпсіздік бойынша курс оқыдыңыз ба?

- а) иә
- б) жоқ
- в) жоспарлап отырмын

**ЖАЛПЫ ОРТА БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНЕ АРНАЛҒАН САУАЛНАМАЛАР
САНДЫҚ САУАТТЫЛЫҚ ИНДЕКСІ**

Сауалнама 1

ҚС компоненттері	ҚС критерийлері	Денгейлер мен көрсеткіштер	
		Оңтайлы деңгей	Сыни деңгей
Ақпараттық сауаттылық	о Ақпараттың ерекшелігі және оның әртүрлі дереккөздер туралы білім	Әртүрлі көздерден алынған ақпарат негізінде қорытынды жасаймын	Бір ақпарат дереккөзіне сенемін
	о Тиісті ақпаратты табу және оны салыстыру дағдылары	Интернеттен ақпаратты оңай таба аламын	Интернеттен қажетті ақпаратты табу маған қиын
	о Ақпараттың пайдасы мен зиянына қатысты көзқарастар	Интернеттен алатын ақпараттың қаншалықты пайдалы немесе зиянды екендігі туралы үнемі ойланып отырамын	Интернеттен алатын ақпараттың пайдалылығы немесе зияны туралы ойламаймын
	о Компьютердің құрылғысын және оның функцияларын білу	Қазіргі заманғы компьютер мен бағдарламалық жасақтаманы қаншалықты қолданатынымды бағалай аламын	Компьютердің қаншалықты заманауи екенін бағалау маған қиын
Компьютерлік сауаттылық	о Компьютерді және ұқсас құрылғыларды пайдалану дағдылары	Мен үшін компьютерде жұмыс істеу-бұл табиғи, қиындықсыз процесс	Компьютерде жұмыс істеу маған қиын және үйреншікті емес
	о Күнделікті тәжірибеде компьютердің рөліне қатысты көзқарастар	Компьютер маған жұмыс, оқу және т. б. үшін күнделікті тапсырмаларды шешуге көмектеседі.	Маған ойын сауық пен бос уақытты өткізу үшін компьютер керек
	о Медиа контент және оның дереккөздері туралы білім	Мен БАҚ-та жарияланған оқиғалардың дұрыстығына көз жеткізу үшін әртүрлі жаңалықтар көздерін салыстырамын	Мен сенетін БАҚ жаңалықтарына күмән келтірмеймін
	о Жаңалықтар мен фактчекингті іздеу дағдылары	Әрқашан соңғы оқиғалар мен жаңалықтардан хабардар болуды білемін	Маған жаңалықтар мен оқиғалар ағынының жөнін табу қиын
Коммуникативтік сауаттылық	о БАҚ арқылы хабарланатын ақпараттың дұрыстығына қатысты көзқарастар	Өзім ұнататын БАҚ толық емес ақпарат бере алуы мүмкін немесе оны біреуге пайдалы түрде ұсына алуы мүмкін деп есептеймін	Өзім сенетін БАҚ оқиғаларды толық, ашық және шынайы түрде қамтиды деп санаймын
	о Цифрлық коммуникациядағы диалогтың ерекшелігі туралы білім	Мен әдетте интернеттегі әңгімелесушінің позициясын талдаймын	Мен сұхбаттасушының (әңгімелесушілердің) интернеттегі позициясын сирек талдаймын
	о Заманауи коммуникация құралдарын пайдалану дағдылары	Заманауи байланыс құралдарын (мессенджерлер, әлеуметтік желілер)еркін пайдалана аламын	Байланыс үшін заманауи байланыс құралдарын (мессенджерлер, әлеуметтік

Технологиялық инновациялар	о Цифрлық ортадағы қарым-қатынас этикасы мен нормаларына қатысты көзқарастар	Менің ойымша, интернетте шынайы өмірдегідей қарым-қатынас нормалары сақталуы керек	желілер) пайдалану мен үшін жат және жалған Әдеттегі қарым-қатынас нормалары интернетке сәйкес келмейді – мұнда еркін сөйлесе аласыз деп есептеймін Технология саласындағы жаңалықтар мен трендтерді қадағаламаймын Маған заманауи технологияларды меңгеру қиын Гаджеттер мен қосымшалар кедергі келтіреді, мені маңызды істерден алшақтатады
	о Қазіргі технологиялық тенденциялар туралы білім	Технологиялық жаңалықтардан хабардар болуға тырысамын, трендтерді ұстанамын	
	о Гаджеттермен және бағдарламалармен жұмыс істеу дағдылары	Заманауи технологияларды қолдану маған қиындық тудырмайды	
	о Технологиялық инновациялардың пайдасына қатысты көзқарастар	Заманауи гаджеттер мен бағдарламалар күнделікті өмірге көмектеседі	

Сауалнама 2

- Интернетті пайдалану қаншалықты қауіпсіз деп ойлайсыз?
 - Интернетті пайдалану қауіпсіз
 - Интернеттегі жеке ақпаратымды қорғау үшін жеткілікті білім мен дағдыларға иемін
 - Әр түрлі аккаунттар үшін бірдей құпия сөзді қолданамын
 - Антивирусты үнемі жаңартып отырамын
 - Жалпыға ортақ Wi-Fi желілері арқылы төлемдерді жүзеге асырамын
- Егер Сіз білетін адамның электрондық поштасында вирус табылса, не істейсіз?
 - Электрондық поштаны ашпайсыз және жіберушіге оның компьютерінде вирус бар екенін хабарлайсыз
 - Вирус туралы хабарды ашпай-ақ, хат жібереміз
 - Электрондық поштаны таныс адамнан болғандықтан ашасыз
 - Интернетті өшіріп, содан кейін электрондық поштаны ашасыз
 - Таныс компьютер маманынан не істеу керектігін сұрайсыз
 - Жауап беруге қиналамын
 - Басқа

- Егер Сіздің электрондық поштаңызда бейтаныс адамнан веб-сайтқа кіруді сұрайтын хат болса, не істейсіз?
 - Электрондық поштаны елемейсіз немесе жоясыз
 - Таныс компьютер маманынан не істеу керектігін сұрайсыз
 - Бас тарту туралы жауап хат жібересіз

- o Электрондық поштадағы сілтеме арқылы сайтқа өтесіз
- o Жауап беруге киналамын
- o Басқа

1. Интернеттегі іс-әрекеттің қай түріне мектеп оқушылары көп уақыт жұмсайды деп ойлайсыз?
Бір жауапты таңдаңыз

- a) Әлеуметтік желілердегі қарым-қатынас
- b) Онлайн ойындар
- c) Білім беру қажеттіліктері үшін ақпарат іздеу
- d) Фильмдерді көру
- e) Жауап беруге киналамын
- f) Басқа

2. Сіздің ойыңызша, желідегі қауіпсіз мінез-құлық мәдениетін дамытуға мектеп көмектесе алады ма? Сіз 3-тен көп емес нұсқаны таңдай аласыз

Бір немесе бірнеше жауапты таңдаңыз

- a) Иә, сабақтарда желілік технологияларды пайдалану кезінде мұғалімдер қауіпсіздік мәселелеріне назар аударады
- b) Жоқ, өйткені мұғалімдер бұл мәселеде білікті мамандар емес
- c) Жоқ, мұғалімдердің мұны істеуге уақыты жоқ
- d) Иә, сынып жетекшілері ақпараттық қауіпсіздік мәселелері бойынша сынып сағаттарын өткізе алады
- e) Иә, бірақ тек информатика сабақтарында
- f) Жоқ, бұл мамандандырылған құрылымдардың жұмысы
- g) Жоқ, мұны ата-аналар жасауы керек
- h) Иә, әлеуметтік желілерде өзінің позитивімен үлгі көрсету
- i) Басқа

3. Интернет желісіндегі балалардың ақпараттық қауіпсіздігі негіздері бойынша ата-аналармен өткізілетін іс-шаралар туралы білесіз бе?

- Бір немесе бірнеше жауапты таңдаңыз
- a) Жоқ, білмеймін
 - b) Білемін, бірақ іс жүзінде олар өткізілмейді
 - c) Білмеймін, бірақ олар өте орынды болар еді
 - d) Білемін, жылына бір рет өткізіледі
 - e) Басқа

4. Сіз мектепте жеке коммуникация құралдарын (ұялы телефондар және т. б.) және жеке компьютерлік техниканы пайдалану регламентімен таныссыз ба?

Бір жауапты таңдаңыз

- a) Жок
- b) Иә
- c) Не туралы айтып тұрғанын түсінбеймін

5. Интернет желісінде жұмыс мәдениеті мен ақпараттық қауіпсіздік негіздері бойынша білім алушылармен іс-шараларды кім ұйымдастыруы керек деп ойлайсыз?

Бір жауапты таңдаңыз

- a) Пән мұғалімдері
- b) Тиісті ұйымдардың құзыретті мамандары
- c) Информатика мұғалімдері
- v) Директордың тәрбие ісі жөніндегі орынбасарымен бірге ақпараттық қауіпсіздікке жауаптылар
- e) Басқа

6. Сіздің мектепте контент іріктеу жұмыс істейді ме?

Бір жауапты таңдаңыз

- a) Иә
- b) Жок
- c) Не туралы айтып тұрғанын түсінбеймін

7. Компьютерге тәуелділіктің ең көп таралған белгісін атаңыз?

Бір жауапты таңдаңыз

- a) Компьютерге деген құштарлық
- b) Әлеуметтік желілердегі қарым-қатынасқа деген құштарлық
- c) Компьютерлік ойындарға деген құштарлық
- d) Басқа

8. Интернеттегі пайдаланушы ретінде өзіңіз үшін қандай қауіптерді көресіз? Оларды атаңыз.

Бір немесе бірнеше жауапты таңдаңыз

- a) Алаяқтардың құрбаны болу
- b) Компьютерлік вирус
- c) Сайтты бұзу
- d) Спам
- e) Мен ешқандай қауіп көрмеймін
- f) Басқа

9. Интернеттегі ақпаратты оның сенімділігі тұрғысынан қалай бағалайсыз? Интернетте жазылған, әлеуметтік желілерде талқыланатын барлық нәрсеге сенесіз бе?

Бір жауапты таңдаңыз

a) Иә

b) Жок

c) Сенімді емеспін

10. Интернетті өз қалауыңыз бойынша қалағаныңызды жасай алатын бос кеңістік деп санайсыз ба.

Бір жауапты таңдаңыз

a) Иә

b) Жок

c) Сенімді емеспін

11. Сіз әлеуметтік желілерде, форумдарда, электрондық пошта арқылы хабарлама жіберу кезінде байланыс этикетімен таныссыз ба?

Бір жауапты таңдаңыз

a) Иә

b) Жок

12. Киберқауіпсіздік бойынша оқудан өттіңіз бе?

a) Иә

b) Жок

c) Жок, бірақ өткім келеді